

Διάλεξη 18: Τεχνικές Κατακερματισμού I (Hashing)

Στην ενότητα αυτή θα μελετηθούν τα εξής επιμέρους θέματα:

- Ανασκόπηση Προβλήματος και Προκαταρκτικών Λύσεων

Bit-Διανύσματα

- Τεχνικές Κατακερματισμού & Συναρτήσεις Κατακερματισμού
- Διαχείριση Συγκρούσεων με Αλυσίδωση

Εισαγωγή – Το πρόβλημα

Το Πρόβλημα

- Έχουμε ένα στοιχείο u . Θέλουμε κάποια αποδοτική δομή η οποία θα μας επιτρέψει να εκτελέσουμε τις ακόλουθες δυο πράξεις σε σταθερό χρόνο $O(1)$.
- **Εύρεση** στοιχείου u σε μια συλλογή S (δηλ. **Find**(u, S)).
- **Εισαγωγή** του u στην συλλογή S (δηλ. **Insert**(u, S))

Παράδειγμα

- Η συλλογή S περιέχει μια μεγάλη λίστα φοιτητών. Θέλουμε να βρούμε αν ο u = “Νεόφυτος Χαραλάμπους” είναι μέρος αυτής της λίστας.
- Αν δεν είναι στην λίστα, τότε θέλουμε να τον εισάγουμε.

Εισαγωγή – Ανασκόπηση Λύσεων

Ακατάλληλες Υλοποιήσεις

1. Συνδεδεμένη λίστα

Insert: $O(1)$, Find: $O(n)$

Προϋποθέτει την εκτέλεση της find, για να επιβεβαιώσουμε ότι δεν έγινε ήδη η εισαγωγή

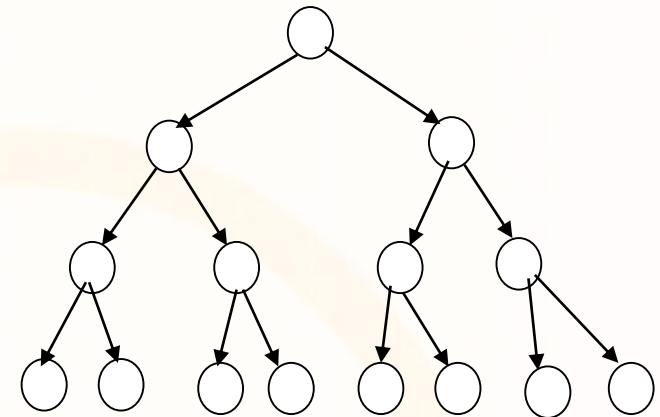

2. Ισοζυγισμένο δένδρο αναζήτησης

Insert: $O(\log_m n)$, Find: $O(\log_m n)$

n: ο αριθμός των **κόμβων** και

m: ο **βαθμός** (branching factor) κάθε κόμβου.

Εισαγωγή – Ανασκόπηση Λύσεων II

- Υπάρχει πιο αποδοτική μέθοδος από τη χρήση ισοζυγισμένων δένδρων;
- **Ναι**, δεδομένου ότι υπάρχει μια συνάρτηση η οποία μας επιτρέπει για κάθε στοιχείο u , να βρούμε την ακριβή θέση του u στον πίνακα.
- Έχουμε χρησιμοποιήσει αντίστοιχη ιδέα στον αλγόριθμο ταξινόμησης BucketSort.
- Μια απλή λύση είναι να απεικονίσουμε το σύνολο $S \subseteq U$ (όπου U είναι το πεδίο ορισμού της S) με ένα διάνυσμα διφίων (διάνυσμα δυαδικών ψηφίων, *bit-vector*).
- Παρόμοια δομή χρησιμοποιήσαμε και στον αλγόριθμο ταξινόμησης bucketsort.

Bit vectors (Διανύσματα Διφύων)

- Ένα **bit-vector** είναι μονοδιάστατος πίνακας με n bits, $\text{Bits}[1..n]$, τέτοιος ώστε:

$$\text{Bits}[u] = 1, \text{ αν } u \in S \text{ και } \text{Bits}[u] = 0, \text{ αν } u \notin S$$

- Για παράδειγμα αν $U = \{1, \dots, 9\}$ τότε το σύνολο $S = \{1, 3, 7\}$ αναπαρίσταται ως το bit-vector:

$$\text{Bits} = [1, 0, 1, 0, 0, 0, 1, 0, 0]$$

- Ο χρόνος εύρεσης και εισαγωγής / αναζήτησης κάποιου στοιχείου είναι σε χρόνο $O(1)$!
- **Πρόβλημα:** Αν το $|U|$ είναι πολύ μεγαλύτερο από το $|S|$ τότε σπαταλάμε πάρα πολύ χώρο!
- **Λύση:** ο Κατακερματισμός (hashing) που είναι μια οικογένεια μεθόδων που αντιστοιχεί ένα κλειδί σε μία θέση ενός πίνακα (*key-to-address transformation*).

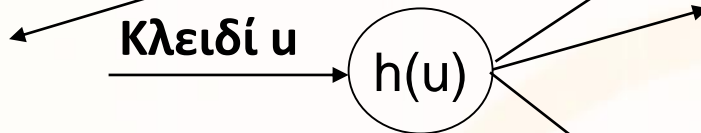
Βασική Ιδέα Κατακερματισμού

- Έστω το σύνολο ακεραίων S από το πεδίο ορισμού U
 $S = \{0, 1, 2, 3, 4, 5, 8, 30, 57\}$ ($U = [0..99]$)
- Θα φτιάξουμε ένα **Πίνακα Κατακερματισμού (Hash Table)**, ο οποίος στο παράδειγμα μας έχει μέγεθος $hsize=5$ (το μέγεθος είναι συνήθως συναρτήσι του διαθέσιμου χώρου)
- Χρησιμοποιώντας κάποια **συνάρτηση κατακερματισμού (hashing function) $h(key)$** , θα εισάγουμε τα στοιχεία του S στο hashtable.

Παράδειγμα ($hsize: 5$)

Hash Function $h(key)$: $key \bmod hsize$

Το \bmod (%) είναι το υπόλοιπο της διαίρεσης

H	data
0	0, 5, 30
1	1,
2	2, 57
3	3, 8
4	4,

- Αν ψάχνουμε το $key=21$, τότε ξέρω ότι πρέπει να ψάξω στην θέση 1 ($21 \bmod 5$)
- Αν ψάχνω το $key=4$;

Κατακερματισμός – Ορισμοί

- Πίνακας κατακερματισμού (hash table) είναι μια δομή δεδομένων που υποστηρίζει τις διαδικασίες **insert** και **find** σε (σχεδόν) σταθερό χρόνο $O(1)$.
- Ένας πίνακας κατακερματισμού χαρακτηρίζεται από
 1. το μέγεθος του, hsize, και
 2. κάποια συνάρτηση κατακερματισμού h η οποία αντιστοιχεί κλειδιά στο σύνολο των ακεραίων $[0, \dots, \text{hsize} - 1]$ (εφόσον εφαρμοστεί το MOD)
- Τα δεδομένα αποθηκεύονται στον πίνακα $H[0, \dots, \text{hsize} - 1]$:
το κλειδί k αποθηκεύεται στον H στη θέση $H[h(k)]$.

Κατακερματισμός – Ερωτήματα

- Ωστόσο τα hashtable δεν είναι ιδανικό για να ανακτούμε τα στοιχεία **ταξινομημένα**, ή γενικότερα, για **αναζητήσεις σε κάποιο εύρος (range queries)**.
 - π.χ. Αν ψάχνω κλειδιά μεταξύ 2-10 (range query); – θα πρέπει δυστυχώς να κοιτάξω σε όλες τις θέσεις του πίνακα.
- **Επίσης, δημιουργούνται δύο νέα σημαντικά ερωτήματα:**
 1. ποια είναι καλή επιλογή για τη συνάρτηση κατακερματισμού h ;
 2. τι θα πρέπει να γίνεται αν πολλά κλειδιά είναι στο ίδιο bucket (κάδο). Τέτοιου είδους **συγκρούσεις (collisions)**, είναι πολύ πιθανό να συμβούν.
Δηλαδή για δύο κλειδιά k_1, k_2 , με $k_1 \neq k_2$, το bucket να είναι ο ίδιος $h(k_1) = h(k_2)$;

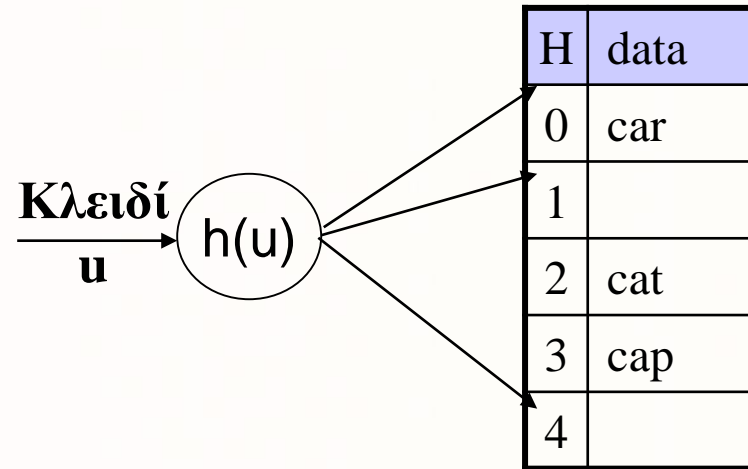
1) Επιλογή Συνάρτησης Κατακερματισμού

- Ιδιότητες μιας καλής συνάρτησης κατακερματισμού:
 1. Θα πρέπει να χρησιμοποιεί ολόκληρο τον πίνακα $[0 \dots \text{hsize} - 1]$.
 2. Θα πρέπει να “σκορπίζει” ομοιόμορφα τα κλειδιά στον πίνακα H .
 3. Θα πρέπει να υπολογίζεται εύκολα.
- Η συνάρτηση h αρχικά αντιστοιχίζει το κλειδί σε κάποιο ακέραιο αριθμό a και στη συνέχεια παίρνει την τιμή « $a \bmod \text{hsize}$ ».
- Πρέπει επίσης να μπορούμε να υπολογίζουμε την συνάρτηση κατακερματισμού για **συμβολοσειρές αλλά και άλλους πιο πολύπλοκους τύπους κλειδιών!**

Παράδειγμα Συνάρτησης Κατακερματισμού

// Η συνάρτηση κατακερματισμού αθροίζει όλους τους χαρακτήρες του string `s`, και στην συνέχεια βρίσκει το υπόλοιπο από την διαίρεση με το `hsize`

```
int hash(char *s, int hsize) {  
    int hash = 0;  
    while ((*s) != '\0') {  
        hash += (*s);  
        s++;  
    }  
    return (hash % hsize);  
}
```



```
int main() {  
    char *name1 = "cat";  
    char *name2 = "car";  
    char *name3 = "cap";  
  
    printf("%s hashes to bucket %d\n", name1, hash(name1, 5));  
    printf("%s hashes to bucket %d\n", name2, hash(name2, 5));  
    printf("%s hashes to bucket %d\n", name3, hash(name3, 5));  
  
    return 0;  
}
```

Output>
car hashes to bucket 2
cat hashes to bucket 0
cap hashes to bucket 3

1) Επιλογή Συνάρτησης Κατακερματισμού

- Έστω ότι το κλειδί είναι αλυσίδα από 3 χαρακτήρες $s[0]..s[2]$.
- Παραδείγματα συνάρτησης κατακερματισμού είναι:

A) Function 1 (Απλή συνάρτηση):

Το άθροισμα των κωδικών ASCII των χαρακτήρων $s[0] + s[1] + s[2]$

Πρόβλημα: Λέξεις μπορούν να έχουν το ίδιο άθροισμα

π.χ. Οι λέξεις “cat” και “tac” θα έχουν το άθροισμα $99+97+116 == 116+97+99$

B) Function 2 (Βελτιωμένη Λύση): (Υποθέστε ότι οι χαρακ. είναι Ascii-7bit)

$$(s[0]+127*0) + (s[1]+127*1) + (s[2]+127*2)$$

Τώρα κάθε επί-μέρους άθροισμα απέχει το πιο λίγο κατά 128 από το επόμενο.

Ωστόσο εάν έχουμε χαρακτήρες σε κάποια άλλη κωδικοποίηση π.χ. UNICODE-16bit τότε αυτό μας δίδει πολύ μεγάλους αριθμούς.

C) Function 3 (Η συνάρτηση hashCode() στην γλώσσα JAVA)

$$s[n-1] * 31^0 + s[n-2] * 31^1 + \dots + s[1] * 31^{(n-2)} + s[0] * 31^{(n-1)}$$

Όπου n είναι το μήκος του string. Το hash κάποιου κενού string είναι 0.

π.χ. “cat” => $n=3$ => $(t)99 + (a)97*31^1 + (c)116* 31^2 = 114,582$

Η επιλογή του 31 δεν είναι τυχαία. Είναι Prime & επίσης υπολογίζεται αποδοτικά με ένα shift ($a * 31 == (a \ll 5 - 1)$) (Άλλοι αριθμοί που έχουν τέτοιες ιδιότητες 17,31,127,...)

1. Συνάρτηση Κατακερματισμού (συνέχεια)

Συνάρτηση Κατακερματισμού

- Πολλές φορές οι συμβολοσειρές μπορεί να είναι πολύ μεγάλες «1304 Lincoln Ave, Alameda, 94501, CA, USA», που θα κάνει ακριβό τον υπολογισμό της συνάρτησης κατακερματισμού.
- Για αυτό μπορεί να χρησιμοποιούνται επιλεκτικά κάποιοι χαρακτήρες (π.χ. κάθε 10ος)

Μέγεθος Πίνακα Κατακερματισμού

- Αν το μέγεθος του πίνακα κατακερματισμού είναι πολύ μεγάλο (π.χ. 10,000) και οι τιμές παράγονται όλες σε κάποιο μικρό-διάστημα τότε θα υπάρχουν πολλές συγκρούσεις.
- **Παράδειγμα:** Ένα σύνολο λέξεων όπου κάθε λέξη αποτελείται από 10 χαρακτήρες ASCII-7bit. Το συνολικό άθροισμα της κάθε λέξης είναι το πολύ $10 \times 127 = 1,270$.
- Άρα όλες οι πιθανές 127^{10} γραμματοσειρές θα βρίσκονται στις πρώτες $1270 \% 10000 = 1270$ θέσεις του πίνακα και οι υπόλοιπες $10000 - 1270 = 8730$ θα είναι άδειες παρόλο που χρησιμοποιήσαμε το MODULO.

Το θέμα της εύρεσης της πιο κατάλληλης συνάρτησης κατακερματισμού είναι δύσκολο.

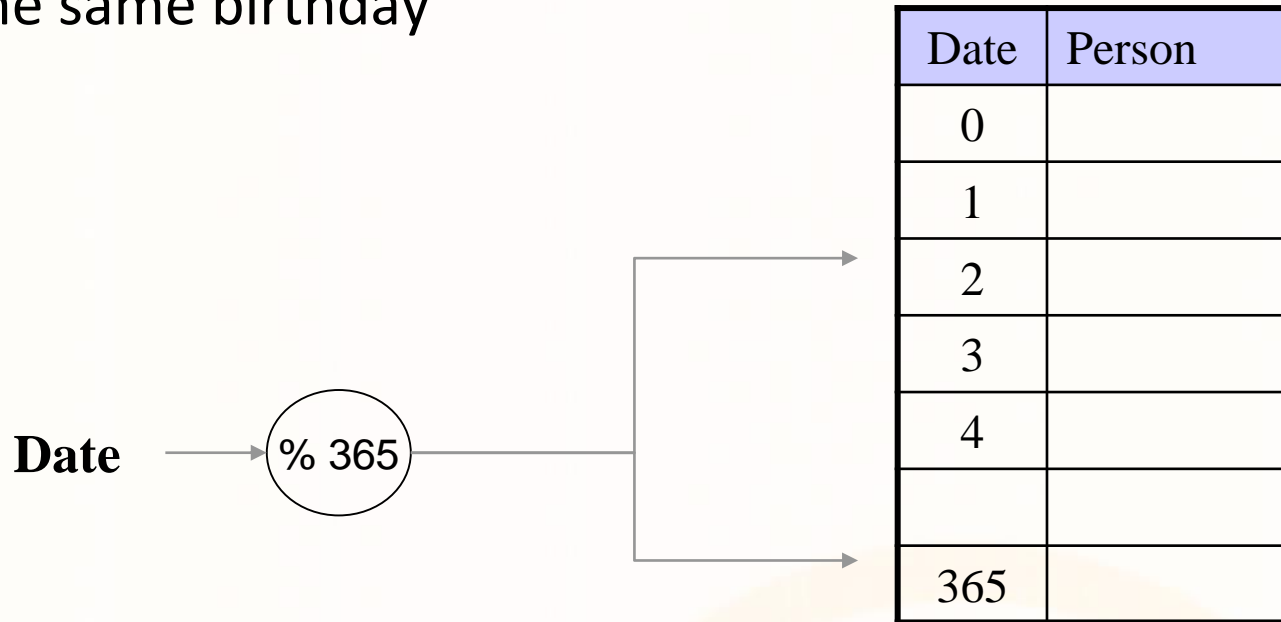
Πάντοτε θα είναι πιθανή η ύπαρξη συγκρούσεων!

Πως γίνεται η διαχείριση συγκρουόμενων κλειδιών;

- Οι τεχνικές λύσεις διακρίνονται σε 2 κατηγορίες: μέθοδοι με **Αλυσίδωση (Chaining)** και μέθοδοι **Ανοικτής Διεύθυνσης (Open Addressing)**

Πρόβλημα των γενεθλίων

- The **birthday problem** or **birthday paradox** concerns the probability that, in a set of n randomly chosen people, some pair of them will have the same birthday

Αν έχουμε n άτομα, τότε έχουμε $\frac{n*(n-1)}{2}$ διαφορετικά ζεύγη ημερομηνιών!

Πιθανότητα να μην έχει κανένας την ίδια ημ. Γέννησης με άλλον:

$$\begin{aligned}\bar{p}(n) &= 1 \times \left(1 - \frac{1}{365}\right) \times \left(1 - \frac{2}{365}\right) \times \dots \times \left(1 - \frac{n-1}{365}\right) \\ &= \frac{365 \times 364 \times \dots \times (365 - n + 1)}{365^n} \\ &= \frac{365!}{365^n (365 - n)!} = \frac{n! \cdot \binom{365}{n}}{365^n} = \frac{365 P_n}{365^n}\end{aligned}$$

Πιθανότητα να μην έχει κανένας την ίδια ημ. Γέννησης με άλλον:

$$p(n) = 1 - \bar{p}(n).$$

A CS solution

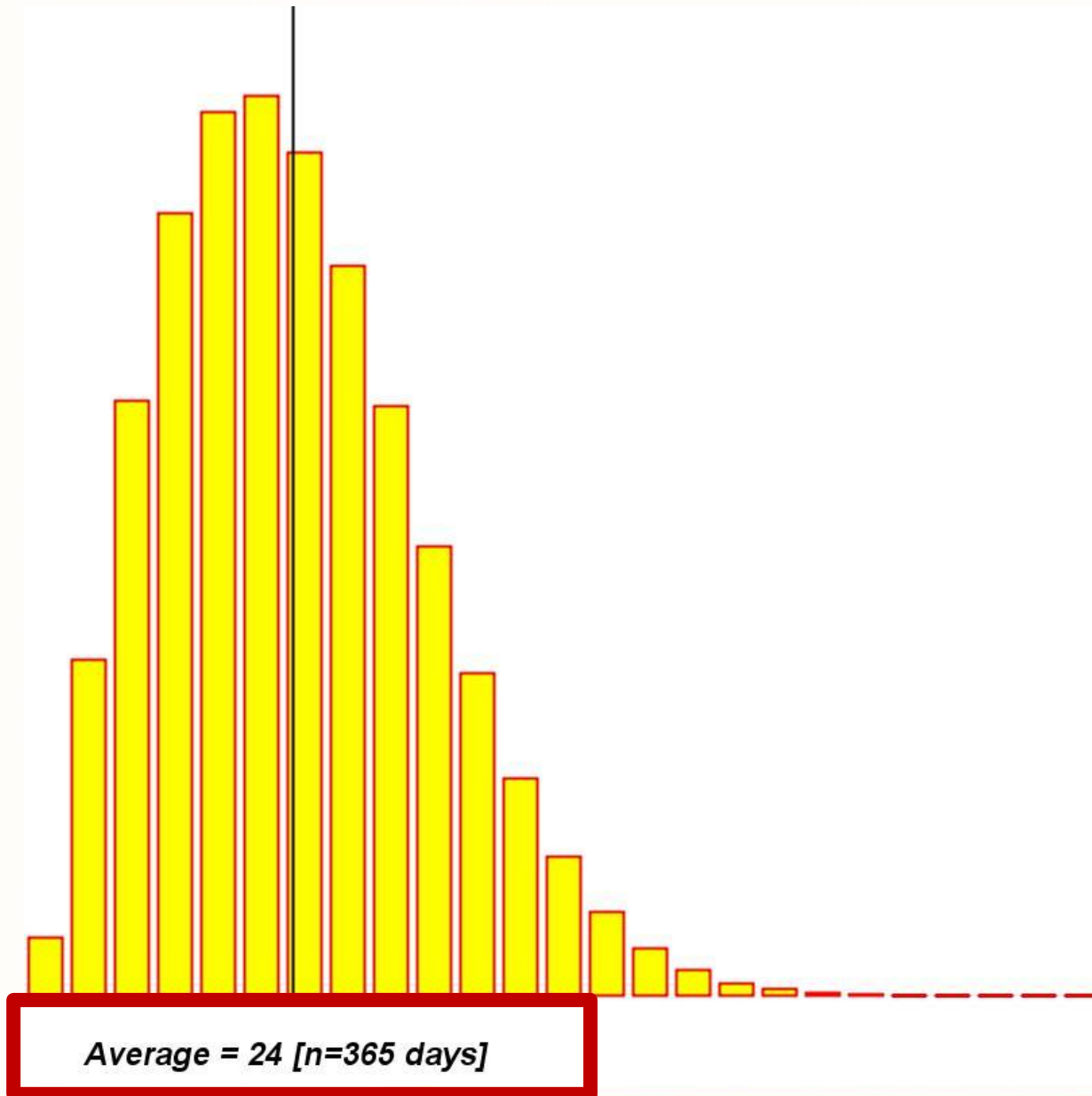
```
public static int birthdayRun(int days) {
    boolean[] hasBirthday = new boolean[days];
    int people = 0;
    while (true) {
        people++;
        // A uniformly distributed "hash function"
        int d = (int) (days * Math.random());
        if (hasBirthday[d]) break; // two people with the same birthday
        hasBirthday[d] = true;
    }
    return people;
}
```

```
double avg = 0;
int trials = 100000;

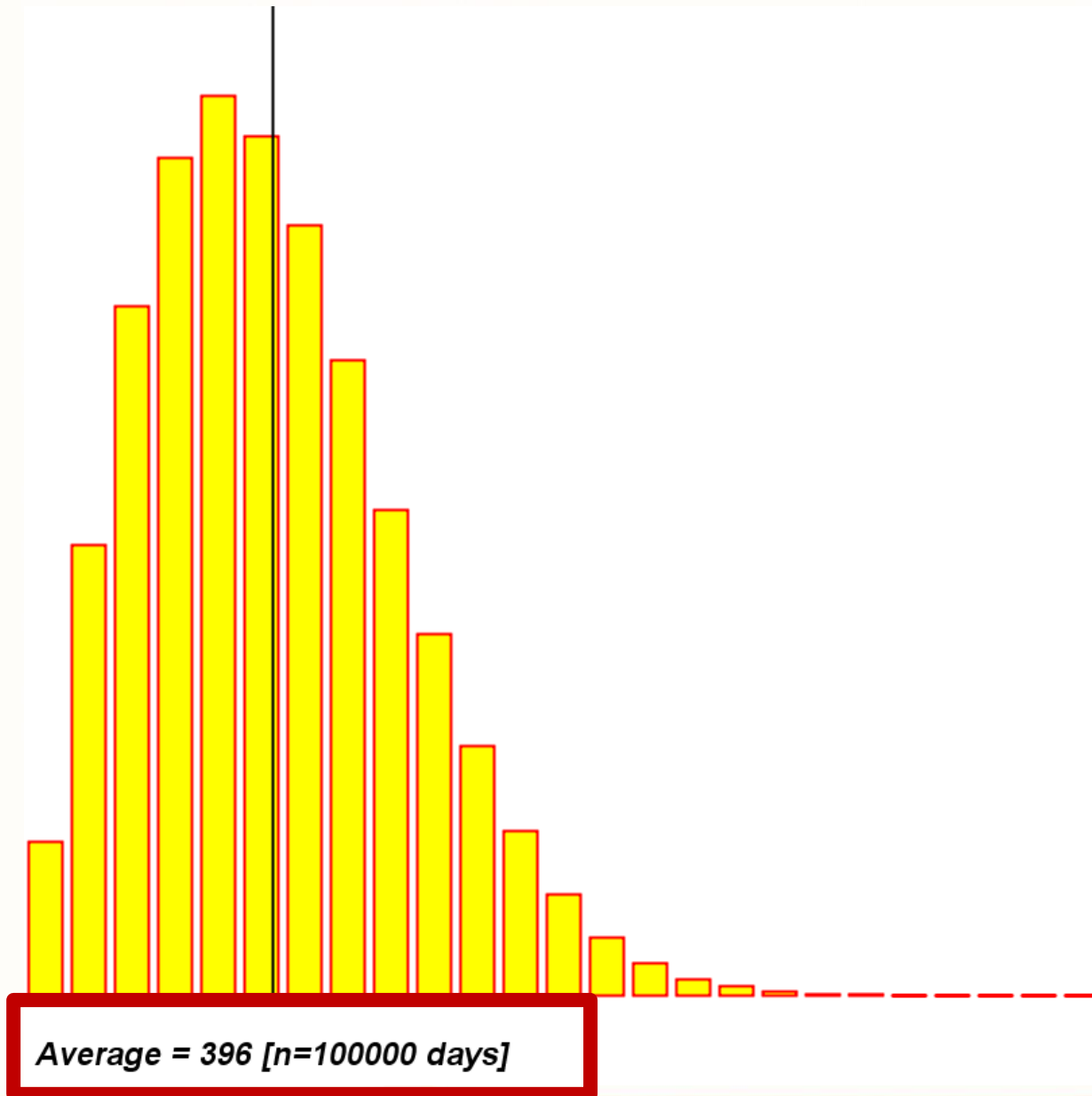
for (int i = 0; i < trials; ++i) {
    avg += birthdayRun(365);
}
avg /= trials;
```


Demo

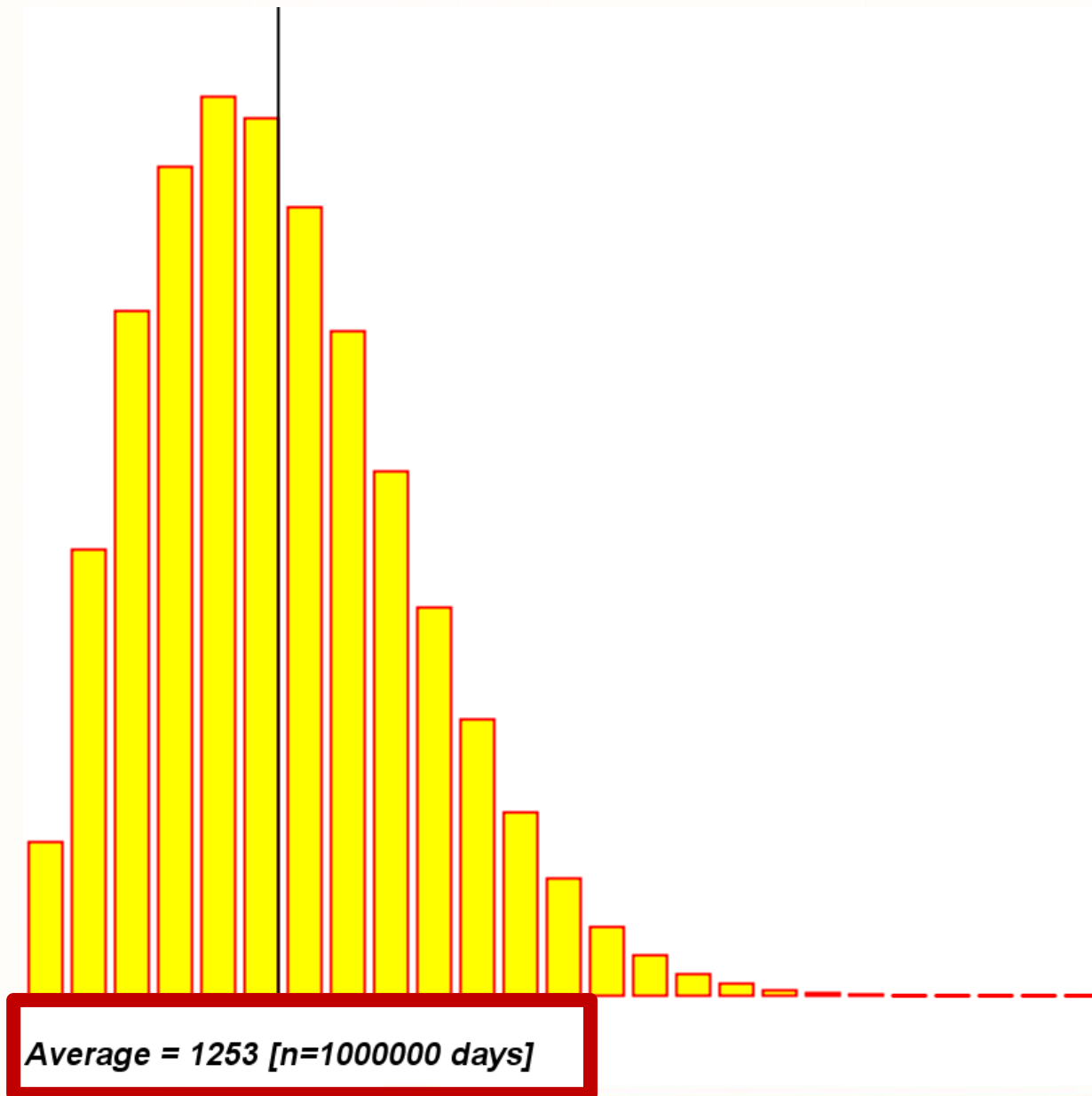
1 000 000 Trials, Days = 365

1 000 000 Trials, Days = 100 000

1 000 000 Trials, Days = 1 000 000

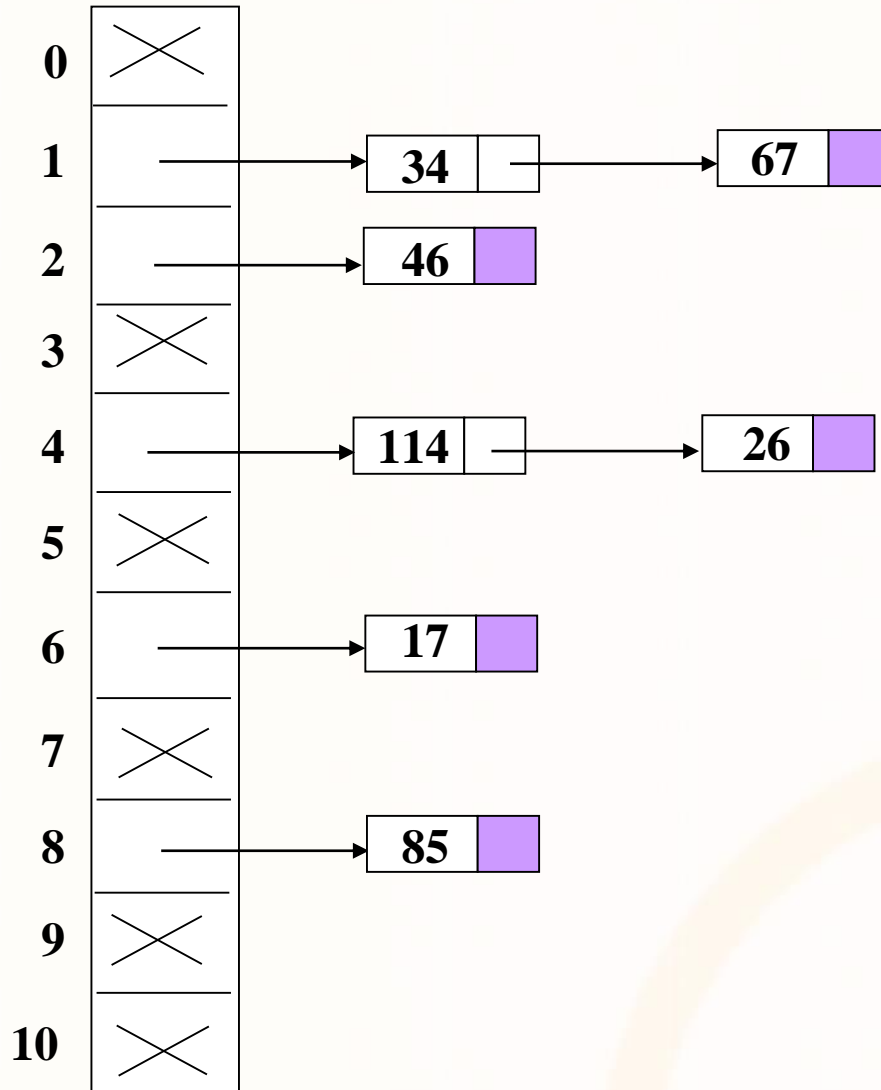

Collisions are **inevitable even with huge arrays!!!**

Διαχείριση συγκρούσεων με Αλυσίδωση (Chaining)

- Αφού περισσότερα από ένα κλειδιά μπορούν να πάρουν την ίδια τιμή από τη συνάρτηση κατακερματισμού, μπορούμε να θεωρήσουμε ότι κάθε θέση του πίνακα **‘δείχνει’ σε μια ευθύγραμμη απλά συνδεδεμένη λίστα.**
- **Για κάθε i , στη θέση $H[i]$ του πίνακα βρίσκουμε λίστα** που περιέχει όλα τα κλειδιά που απεικονίζονται από τη συνάρτηση h στη θέση αυτή.
- Για να βρούμε κάποιο κλειδί k , πρέπει να ψάξουμε στη λίστα που δείχνεται στη θέση $H[h(k)]$.
- Εισαγωγές και εξαγωγές στοιχείων μπορούν να γίνουν εύκολα με βάση τις διαδικασίες συνδεδεμένων λιστών.

Παράδειγμα Διαχείρισης με Αλυσίδωση

Ανάλυση της Τεχνικής Αλυσίδωσης

- Εισαγωγή Στοιχείου: απαιτεί χρόνο $O(1)$. (προσθήκη στην αρχή)
- Εύρεση/διαγραφή Κλειδιού k
 - συνεπάγεται τη διέλευση της λίστας $H[h(k)]$.
 - Για να αναλύσουμε τον χρόνο εκτέλεσης των πιο πάνω διαδικασιών ορίζουμε τον συντελεστή φορτίου (**load factor**) λ του πίνακα H ως τον λόγο
$$\lambda = (\text{αριθμός των στοιχείων που αποθηκεύει ο πίνακας}) / \text{hsize}$$
π.χ. 100 τιμές σε 5 buckets $\Rightarrow \lambda=20.0$
 - Δηλαδή, κατά μέσο όρο, κάθε λίστα του πίνακα έχει μήκος λ .
 - Το στοιχείο δεν υπάρχει (χειρίστη περίπτωση): $O(1+\lambda)$ → Εύρεση bucket
 - Το στοιχείο υπάρχει (μέση περίπτωση): $O(1+\lambda/2)$ → Αναζήτηση Λίστας

Όπου $O(1)$ κόστος για εύρεση του bucket και $O(\lambda)$ & $O(\lambda/2)$ αντίστοιχα για ανάλυση των στοιχείων της λίστας.
- **Ιδανικά** θα θέλαμε ο λόγος λ να έχει σταθερή τιμή (συνήθως κοντά στο 1), ώστε οι διαδικασίες να εκτελούνται σε σταθερό χρόνο.
- Στην συνέχεια θα δούμε τεχνικές **δυναμικής αύξησης / μείωσης** του πίνακα σε συνδυασμό με διαδικασίες **επανακερματισμού**, έτσι ώστε το μέγεθος του πίνακα να είναι πάντα ανάλογο του αριθμού των στοιχείων.